

VERSLAG WEEKEND NIJMEGEN, 9-10 JUNI 1956

Het was al weer enige jaren geleden sinds de NMV voor het laatst een weekendbijeenkomst gehouden had. Toen dan ook in een bestuursvergadering de zomere excursie ter sprake kwam, werd besloten weer eens een weekend te organiseren. Op dit verslag vooruitlopend, geloof ik stellig de mening van alle deelnemers weer te geven, als ik zeg, dat het uitstekend is geslaagd.

Als doel voor deze excursie werd de omgeving van Nijmegen gekozen en als plaats van samenkomst het dorpje Beek, dat niet alleen in een schitterende omgeving gelegen is, doch bovendien bij de oudere leden aangename herinneringen opwekt aan een in 1937 daar gehouden weekendbijeenkomst.

Op zaterdagmorgen werd door een tweetal bestuursleden een voor- excursie gehouden naar de Ooypolder. De buitendijkse sloten en poeltjes, die bij hoog water in verbinding staan met de Waal, zijn nl. bekend wegens het voorkomen van Valvata macrostoma Mörch. Bij ons bezoek was het water echter tamelijk laag, zodat de sloten gedeeltelijk droog stonden. Waar nog wel water aanwezig was, kwam een zeer dichte begroeiing van water- en moerasplanten voor. Het beroemde witte email bord bracht echter uitkomst; door dit tussen de begroeiing te steken en daarna terug te trekken werden heel wat mollusken buit gemaakt. Op deze wijze kwamen uit de sloten die het weiland rechts van de zijweg naar de steenfabriek begrenzen de volgende soorten tevoorschijn: Valvata macrostoma, V. cristata, Bithynia tentaculata, Lymnaea palustris, Planorbis planorbis, Anisus leucostoma, A. contortus en Segmentina nitida. Langs de oevers en in de droog gevallen gedeelten van de sloten werd ook verzameld. Aardig was hier de vondst van Zenobiella rubiginosa (A. Schm.), een soort, die min of meer gebonden is aan de grote rivieren en in ons land op excursies van de NMV o.a. bij Rhoon en langs de Maas bij Oost in Zuid-Limburg verzameld werd. Verder bleken hier nog voor te komen: Carychium minimum, Cochlicopa lubrica, Zonitoides nitidus, Vitrea cristallina, Euconulus trochiformis en Trichia hispida; de laatste gemengd met Zenobiella rubiginosa, zodat een voortdurende oefening in het onderscheiden van deze vaak moeilijk uit elkaar te houden soorten gewaarborgd was.

's Middags begon het werkelijke "congres", waarvoor men samen kwam in Hotel "De Oorsprong" te Beek. Het was een prettige omstandigheid, dat ook ons lid de Heer A.K. Schuitema uit het Hoge Noorden besloten had om met zijn zoontje aan de bijeenkomst deel te nemen. In zijn auto kwamen nl. ook Mej. Warners, Dr. Van Regteren Altena en ondergetekende op gemakkelijke wijze in Beek. Daar arriveerde ook weldra de Heer Frentrop en later, terwijl de reeds aanwezigen een kopje thee genoten, de Heer Pouderoyen. In het hotel werd gezamenlijk gedineerd, tijdens welke "plechtigheid" de Haagse en Rotterdamse leden, die eerst nog een trip naar het Mioceen van Dingden gemaakt hadden, arriveerden. Het waren de Heren Bernard, Van Haren, Van Loon en Nieuwenhuis. Tenslotte kwam Prof. Geerts, die als gast Dr. Oomen uit Nijmegen meebracht, nog aan. De laatste liet zich de volgende dag tijdens de excursie als lid inschrijven.

Na het diner werd in de gezellige benedenzaal van het hotel een grote kring gevormd. Er was voor de avond geen vast omlind

programma, doch er werden door enkele leden kleine demonstraties gehouden, terwijl daarna door de aanwezigen geestdriftig werd gediscussieerd over diverse malacologische en algemeen biologische onderwerpen. Deze manier van gedachten wisselen bleek zo zeer in de smaak te vallen dat pas omstreeks half twaalf de laatste aanwezigen naar hun kamer, of voor zover zij niet in het hotel logeerden, naar huis gingen.

De volgende morgen omstreeks tien uur waren allen weer present, terwijl bovendien ook Mevr. Ten Houten met twee zoontjes en de Heer Eykman acte de présence gaven. Daar ook Prof. Geerts zijn zoontje had meegenomen en bovendien ondergetekendes oudste telg aanwezig was, had de excursie niet te klagen over gebrek aan belangstelling van de jeugd. Vermeld dient te worden, dat zij zich voorbeeldig gedragen heeft en ijverig mee verzamelde.

In het begin zag het er naar uit, dat het weer zich niet zo voorbeeldig zou gedragen, want toen de deelnemers, nadat de lunchpakketten waren uitgereikt, zich op weg begaven, viel er een gestage regen uit een laaghangende bewolking, die niets goeds voorspelde. Niemand was echter van plan zich hierdoor te laten beïnvloeden en vol goede moed trok men het Kastanjedal in, dat vlak achter het hotel begint. Dit prachtige dal, bijna geheel begroeid met enorme 100 a 150 jaar oude tamme kastanjes, is behalve landschappelijk, ook botanisch een waar dorado. Soorten als springzaad, Fuchs' kruiskruid, heksenkruid, rapunzel, gele dovenetel, paarbladig goudveil e.d. zijn hier heel gewoon. Door dit dal stroomt de Oorsprongbeek, waarvan de bron zich aan het einde van het dal bevindt. De volgende soorten werden aangetroffen: Oxychilus cellarius, Gonyodiscus rotundatus, Clausilia bidentata, Cepaea nemoralis en de naaktslakken Arion rufus, A. hortensis, A. circumscriptus, A. subfuscus, Deroceras laeve, Limax maximus en L. cinereoniger. In het brongebied werden bovendien nog gevonden Lymnaea truncatula, Segmentina nitida en Pisidium spec. Segmentina nitida, waarvan de determinatie door Dr. Van Regteren Altena werd gecontroleerd, lijkt hier wel erg weinig op zijn plaats in een milieu, dat op de grens tussen water en land ligt. De beide andere soorten prefereren juist een dergelijke omgeving.

Toen het eind van het dal bereikt was, had de regen het tegen zoveel optimisme opgegeven en hoewel het de gehele dag betrokken gebleven is en in de dalen zelfs een ragfijne nevel hing, hebben we geen regen meer gehad. Na het verlaten van het Kastanjedal werd langs de heuvelrand gewandeld tot voorbij het sanatorium Kalorama. Aan de overzijde van de Nieuwe Holléweg ligt daar een buurtschap, die "De Elzen" genoemd wordt. Malacologisch is deze plaats klassiek te noemen, daar het hier was, dat Den Doop in 1913 Vitrina diaphana als nieuwe soort voor Nederland ontdekte. Over het verder voorkomen van deze slak in dit gebied en de geschiedenis ervan hoop ik binnenkort, tezamen met de Heer Pouderoyen, een artikel in Basteria te publiceren. Aan de bron van de Elsbeek, die hier ontspringt, en in de omgeving van de beek werd verder verzameld. Voor Vitrina diaphana was het nog wat vroeg in de tijd, doch jonge exemplaren werden aangetroffen, terwijl verder Vitrea crystallina, Cepaea hortensis (normaal en de var. fuscolabiata) en Succinea putris werden meegenomen.

Van "De Elzen" ging het langs de verkeersweg naar Berg en Dal waar op een terrasje een kopje koffie werd gedronken om nieuwe kracht op te doen. Hierna wandelde men verder tot aan de Holdeurn, waar we op het landgoed "Holthurnsche Hof" nog even rondkeken. Veel verzamelden we hier niet, doch er werden wel enige exemplaren van Limax cinereoniger aangetroffen, waaronder een bijzonder fraai groot en diepzwart dier. Tegenover de Holthurnsche Hof bevindt zich een diepe leemkuil, die eerlang de grondstof voor de pannenfabriek leverde, die hier in de buurt was. Deze leemkuil is reeds lang een vrij

diep meertje; waarover een der deelnemers veel interessants wist te vertellen, o.a. over een typische temperatuursprong, die in dit water voorkomt, waarbij waterlagen met veel graden temperatuursverschil op elkaar liggen zonder dat vermenging optreedt. Achter dit meertje is een zandgroeve en hier bleek duidelijk, dat ook de oude Romeinen deze streek reeds uitgesproken geschikt achtten voor de pannenindustrie. In de groeve liggen de Romeinse dakpannen in meer of minder gave vorm verspreid en aan de bovenrand kunnen stukken ervan, alsmede potscherven, met enige moeite en veel behendigheid uit de grond gepeuterd worden. Heel duidelijk kwam hier aan het licht, dat malacologen ook nog andere interessen kunnen hebben en de Heer Van Haren toonde zich hier een waar alpinist. Toen de archeologische behoeften bevredigd waren, begonnen de magen te knorren en aan de hoge rand van het Philosophendal opende men de lunchpakketten. Gesterkt begon men daarna aan de afdaling door dit werkelijk fantastisch mooie dal, begroeid met een keur van enorme loofbomen waaronder wilde kers en mispel. Malacologisch leverde dit dal praktisch niets op, doch de fraaie begroeiing, alsmede de bijzondere sfeer door de laaghangende bewolking en de fijne zilverachtige nevel, maakten deze wandeling tot een buitengewoon genoeg.

Ook door het Philosophendal stroomt een beekje, dat aan de uitgang ervan, aan de voet van de Teufelsberg, een moerasje vormt om vandaar onder de weg door te duiken en tenslotte in het Wylermeer te stromen. Het moerasje heeft een zeer rijke vegetatie waaronder veel brandnetels, doch met ware blaarverachting dook de excursie erin, gedachtig aan de mededeling dat hier enige jaren geleden voor het eerst in deze streek Vitrea contracta werd gevonden. Deze soort liet echter verstek gaan, doch tevoorschijn kwamen Carychium minimum, Cochlicopa lubrica, Columella edentula, Vertigo substriata, Retinella hammonis, Punctum pygmaeum, Monacha incarnata, Trichia hispida en Limax cinereoniger (juv.). Het meest opvallende was hier echter de vondst van een vrij aardig aantal exemplaren van Vitrina diaphana. Niet alleen was deze soort hier nog niet eerder gevonden, doch bovendien werden veel volwassen exemplaren aangetroffen, hetgeen in het begin van juni wel ongewoon is, daar de exemplaren van het vorige jaar dan meestal reeds dood zijn en de jongen pas boven de grond komen.

Langs de Rijksstraatweg tenslotte wandelde het gezelschap van Wyler naar Beek terug met een kort oponthoud in de ruïnes van een langs de weg staand huis, waar Clausilia bidentata en Limax maximus werden verzameld. In hotel "De Oorsprong" smaakte een kopje thee maar al te best en na nog wat nakaarten ging het gezelschap in de beste stemming en tevreden uiteen.

A.W. Arends